

Түрүн комсомольцнр

1923 джилин сентябрь сар. Петроградт сургъульд одхин төлөд цаг тудл уга Аалрхир иртин гисн сунъгыг Комсомоллин Хальмг таньгъчин комитетас авбв. Би тингхд Багъ-Дөрвд нутгт комсомоллин улускомд сеглэтр болдж кблд-джалдв. Тим сунъгыгуд Эрктн нутгт кблджасн Манджин Нимгрт, Манцин Кецин нутгт кблджасн Дедән Монтад бас илгэгдсн байдж.

Комсомоллин Хальмг тангъчин комитет маниг нбкдәрн дөрви кў—Манджин Нимгр, Манджин Бадм, Дедән Монта дакад намаг Петроградур сургъульд йовулв. Аалр Октябрьск революцин өлгән болгч Петроградт бидн Хальмгас түрүн болдж сургъуль сурхар одлавдн. Урднь, хаана йосна цагт деджргддж йовсн багъ келн-амтсас ирсн маниг Петроградин комсомольск организац саянар тосв. Дедән Монтаг Государственн университетд Манджин Балмиг политехническ институтд, Манджин Нимгриг селәнә эдлхун институтд, намаг хаалгын залгылдана институтд орулв.

Граждан.к даянә кблд хамкрдж эвлрсн ик билә, кесг олн фабрикс, заводмуд хамхгддж одсн кблл уга зогсджала. Хот-хоолар, умсх-зуухар амтн берк түрү билә. Тим түрү цагла бидн сургъулян арянь ордж шундж сурдг биләвдн. Дөрвүлн нег герт пәтрт байдг биләвдн, тер гер ода күртл мартгдхш. Тер гер Горсткина уульцар "Сенный рынок" (ода "Мир") гидг площадьд, 2-ч номертә герт баялавдн.

1920-джил шин токтсн Хальмг автономн таньгъчд эврә келн-амтнә кадр икар керглдсн. Тер учрар хойр джилд сургъуль сурсна хбн партин Хальмг таньгъчин комитет мадниг дуудулдж авад, партийн, советск болн комсомольск кблдмшт тавб. Питрт дасдж авсн медрл болн комсомольск сургъмдж государственн болн партийн даалгврта кблдмшт кблдхд ик тусан халдав.

Манджин Нимгр экн авгтан Эрктн нутгт комсомоллин райкомин сеглэтрт кблдв, дакад удан боллго, комсомоллин таньгъчин комитетин бюрон член болн экономическ отделин заведующ болдж кбллә. Терүнәннь хбн, таньгъчин газетин редакторин дарук болдж

кблдв. Тер цагас ави Нимгр Хальмгин советск литературт шунмгъагъар орлцсн. Нимгр Хальмгт түрүн болдж келврмуд бичсн деерән, бийнь шулгуд чиги бичдг билә орсас хальмгт орчулдг билә. Улгурнь, мана партин гимн "Интернационал," Безименскин "Партбилег" гидг шулг Манджин Нимгр тингхд орчулла. Нимгр шалгин ууләр, багъ настадан—26-та бийинь бнъгрдж, маднас хагъцла.

Дедән Монта Манцин Кецин нутгт комсомольск кблдмшт шунмгъагъар орлцв. Дакад цергт мордад ирчкәд—1929 джил Манцин Кецин нутга Советин кўцагч комитетин ахлач болдж кблдв.

Хальмг таньгъчд колхозмуд бурдәгддж йовх, баячулла кучтә чанъгъ ноолда кедж йовх цагла Дедән Монта Ик-Дөрвд нутгт партич улускомин негдгч сеглэтр болдж кбллә. Тингхд Ик-Дөрвд нутг тарә тәрдг, государствд буудя икар оруудж өдг ик чинртә нутг баясн.

Хальмг автономн таньгъч, Хальмг автономн республикд хуврхлә, урднь комсомольск кблдмшт шунмгъагъар орлцдж йовсн, хбннь партийн кблдлч болад партин Хальмг таньгъчин комитетин негдгч сеглэтр йовсн үр Пюрвән Анджуриг Хальмг АССР-н Совнаркомин ахлач тавхд Дедән Монтаг өбдлүләд, ВКП (б)-н Хальмг таньгъчин комитетин хойргч сеглэтрт батлсн.

Мана наадк нег үр—Манджив Бадм ода менд баянә. Эн 1925 джилас нааран КПСС-н член. Тингхдән шунмгъа комсомолец билә, хбннь өбдләд, прокуратурин органд гардгч кблдмшт олн джил кбллә. 1937 джил күртл АКК РКИ-н партколлегин член болдж кбллә.

Октябрьск социалистическ революц болсн баатр балгьснд Хальмгас түрүн болдж одсн комсомольцнрин туудж ахрар келхд тим. Ода, мана орн-нутгин кесг сай комсомольцнр эврәннь туурсн дбдгч джилин өбнд белддях цагт, деер келгдсн түрүн комсомольцнрин тускар келлго байдж болшго.

СЕРГАН Иван.

Комсомолд 1921 джил орсн, 1925 джилас нааран КПСС-н член.